

Nr. 1.

Tomul IV.

Sibiu.
15 Octombrie
1879.

ALBINA CARPATILOR

Apare la 15. și ultima săptămână a lunii, în fascicule de 2 cote. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 6 fl., pe 6 luni 3 fl., pe 3 luni 1 fl. 50 cr.; pentru România: pe an 16 lei, pe 6 luni 8 lei, pe 3 luni 4 lei. — O fasciculă 25 cr. selt 70 banl. — Abonamentele se fac la editorul W. Krafft în Sibiu, la colectoranți, la oficiile postale și la toate librăriile.

Amor și ortografia.

Novelă.

I.

În luna lui Mai 187... toți locuitorii români ai orașului X... din Transilvania ieșiseră în dumbrava învecinată. Era un Maia!.

Totă lumea știa, că această sărbătoare prăznuiește ziua de 3/15 Mai 1848, când poporul român, adunat pe „câmpul libertății” dela Blășiș, se proclamă de națiune precum cântă A. Mureșan:

Acosta e ziua, în care Românul
Petruns de chiămarea spiritului său,
Iși scutură jugul impus de păgânul,
Ce n'avu nici lege nici chiar Dumneș.

De ađi libertatea și-amorea frățescă
În peptul națiunii române va fi,
Încât strănepotul știind s'o mărescă
Prin faptele sale, etern va n'flori.

Mărețai serbarea, când fiii de-un sânge
Se legă 'ntre sine prin viú jurământ,
A nu lăsa pradă de răi a se n'frânge
Mărirea străbună și dreptul cuvânt.

De astăđi blăstemul, contras din vechime,
S'a șters ca și umbra, ca nourii prin vânt;
Frumosă ca flórea răsari, Românime,
Pe brațele gloriei în vechiu-ți pământ.

Deși aceste versuri nu sunt nici la înălțimea talentului poetic al bardului Transilvaniei, nici la înălțimea celui act maestos dela Blășiș, ele totuși merită a fi citate într-o sărbătoare plină de însuflețire națională, cum e Maiașul. Dar afară de această însemnătate politică, Maiașul mai are meritul de a saluta rentórcerea primăverei, ceea ce încă nu e de desprețuit. Probă despre acesta este că celelalte națiuni ale Transilvaniei încă au „Maiales,” de sigur nu pentru a prăsnui scăparea „Românului” de sub jugul iobăgiei.

De aceeși părere trebuia să fiă unul dintre óspeți, care strigă: O! primăvera, gioventú del anno.
O! gioventú primăvera della vita.

Aceste cuvinte de pe pământul clasic al mamei Italie erau pronunțate cu o voce dulce de bariton, și erau inspirate de acel amestec delicios de toalete de primăvară și de verdetă fragedă, care e caracteristica unui Maiaș.

Să fi fost cineva cât de blasat, nu putea să nu admire acele tinere române cu fața aprinsă de danț, cu ochii scilpitorii de plăcere, strălucitoare de vieță și junețe, golind cupa plină a fericirei. Ici se vedeau domnișórele optând să fiă invitate la danț, dincolo tinere țerane, în umul lor pitoresc, gustau cu aceeși mulțămire plăcerile turei. Copiții de școlă se jucau, alergând unii după alții, și impleau aerul de strigătele lor vesele. Alții se împodobiseră cu lanțuri și cununii din frunđe de ștejar, desfășuraseră câte un stég național, neconfiscat de nici un comite prea zelos, spénduraseră lampioni în vėrfuri de bețe, și cu aceste trofee percurgeau dumbrava într'un cortegiú vesel, cântând din tóte puterile: „Deșteptă-țe române,” seú „Audi buciumul că sună,” orii alte inspirațiuni tot atât de naționale.

Er cerul par-că suridea vėđend plăcerile ómenilor. El era atât de curat, atât de senin! sórele scilpia atât de cald, în cât toți credeau, că vara a sosit. Vėntulețe desmerdau frunđe verđi ale ștejarilor și florile din luncile încântătoare. Atmosfera era plină de acel miros fără sémen de pădure tinēră, parfum de flóri sėlbatice și de ierburi mirositoare, care te face să respiri mai liber, și comunică sângelui o circulațiune mai repede.

Era dar în tóte un amestec de juneță și de primăvară, care justifica exclamațiunea baritonului nostru. Cetitorii se vor mira și mai puțin de acele cuvinte, când vor afla că baritonul, Iancu Zefirescu, era tiněr și poet.

Cine nu e poet, când e tinăr? veți dice. Ei bine astăzi nu este lucru de toate zilele. Dela tineri se cere prea multă muncă spirituală, sufletul lor îmbetrânește curând, poesia mōre sugrumată de realitate.

Iancu resistase scepticismului, resistase materialismului, și rămăsese poet, rămăsese o natura alésă, mai mult inimă decât cap.

Cât despre fisic el era brunet; avea pēr negru strălucios, ochi brunî visători, nas drept, gură frumōsă, umbrită de o mustață subțire și barbă nēgră tăiată în fureculiță. Era un cap interesant și expresiv aședat pe un corp ceva mai mult decât mijlociū, proporționat și viguros.

În costumul său nu se arēta eleganță căutată, din contră nu fel de nepăsare poetică. Iancu era poet în afară ca și înlăuntru. După un moment de însuflețire, în care ochiul său întunecat scînteia, privirea sa redeveni visătoare și alunecă a lene peste grupele de tineri de amēndouē securile. De odată ochiul rămase ațintit, ér corpul său avu un ușor cutremur. Fața lui deveni mai întăiū palidă ca marmora, apoi se acoperi de o roșetă viă.

Privirea nepăsătoare a Iancului se întelnise cu o scînteia electrică, ce isvorise din nișce minunați ochi negrii, mari și pētrundători, umbriți de gene lungi. Acei ochi se țineaū de un frumos și serios cap de fată mare. Etă portretul Iuliei: pēr castaniū, bogat și strălucios ca mătasa, ochi, precum am đis, negri, sprāncene bine desemnate, nas roman, gură fragedă și seriōsă, față ovală cu peliță fină și albă, profil clasic. Corpul ei mijlociū avea proporțiunile vigurose și armonice, care se admiră la gimnastice. Iulia era una din acele fete, care e capabilă de un amor curat și statornic, capabilă de a face sacrificii și chiar de a muri pentru amor. Era demnă de numele ei.

Lāngă acēstă frumōsă fată ședea o femeia cam în vērstă, figură veselă și inteligentă, care se părea a fi mama Iuliei.

ÉR un tinăr elegant, cu pēr blond, ochi căprii, cu suris sceptic, și barbă blondă pēptenată în două părți, își cheltuia lāngă ele glumele sale cele mai reușite. Am đis: își cheltuia, am putea adaoge: în deșert, deōrece persōna cătră care se adresaū, d-ra Iulia, era cam distrasă. Numai d-na Rentēnu mai scāpa situațiunea.

Și cu toate acestea blondul avocat, Dr. Aurel Parafescu, ar fi meritat mai multă atențiune. Era om cu carte și cu clientelă, tinăr de multă speranță, elegant și spiritual, cu succes pe lāngă femei.

Pentru Iulia, Aurel nu era destul de serios, și-apoi tinēra fată se vede că n'avea inima liberă; altfel n'ar fi roșit vedēnd pe Iancu, și ochii ei n'ar fi aruncat acea scînteia, care era să topēscă inima sērmanului poet.

Acesta cunoșcea pe Iulia nmai din vedere, că-cî nu se afla de mult în orașul X . . . , dar ochii aū o limbă atât de elocintă. Și ochii acestor două tineri vorbiseră, își povestiseră o poemă întrēgă, poemă plină de încântările unui amor fierbinte. Rar se întēmplă, ca ochiul, care cere, să nu fiă priceput, și decă respunsul e favorabil, conversarea mută dar elocintă se comunică prin vibrațiunile eterului — după teoria fisică a luminei — și se continuă fără nctare. Acēstă atracțiune reciprocă, îndeplinită prin puterea privirei, este de multe ori atât de evidentă, încât e băgată în samă și de persōne nechiāmate. Astfel se întēmplă de astă-dată.

Pe când Iancu vorbea cu Iulia în modul arētat, și-î povestia dorul, care-l muncește de mult, ea îi respunse: vino, și tinērul începu a se gândi, cum să se apropiă de grupa aceea fără a atrage atențiunea celor nechiāmați.

Se vede însē, că declararea sa a fost prea pe față, pentru că un observător atentiv al scenei descrise se apropiă de el și-l bătu pe umeri. Iancu se întorse și vedu înaintea sa pe medicul Salitrēnu, care-l privia cu un suris mefistofelic. Acest om — vorbim de medicul Salitrēnu, — era cam la mijlocul etății, om învētat, cunoscător de lume, și chiar de aceea batjocuros. De gura lui nu scāpa cineva cu una cu două.

— „Cum ved, scumpul meu Zefirescu,“ đise el suriđēnd, „ni s'aū aprins călcāele, hai! Din norocire nu trebuie farmacia pentru a te vindeca.“

— „Nici medic,“ đise Iancu supērat că a fost întrerupt în cugetările sale poetice printr'o frasă atât de banală.

— „Cine șcie, cine șcie,“ replică Salitrēnu fără să-și piérdă surisul. Apoi de odată deveni serios și adăogă. „Iancule, eu sunt cam cu două-deci de ani mai bētrân, decât d-ta, și crede-mē, te iubesc, ca pe copilul meu. Ei bine! lasă-te de acēstă pasiune. Îți vei dārăpāna talentul, că-cî eu cunosc pe tatăl Iuliei, — sunt medicul lor de casă — el nici odată nu va aproba iubirea d-tale. Veđi pe tinērul avocat Parafescu? acela e copilul casei, și ginerele pre-sumptiv.“

Iancu avu un suris amar.

— „Decă mē iubești, doctore, să-ți spun și eu ceva. Încercă a opri torentul de munte, care dārīnă tot ce întelnește în calea sa, încercă a stinge incendiul unei stepe aprinse; decă vei reuși, atunci vei putea îneca și amorul meu. S'a hotărit, doctore, poeții nu iubesc în glumă.“

— „O ved,“ oftă Salitrēnu, „și-mi pare rău. Dar ce vrei să faci?“

— „Vreū să te rog, ca să mē presinți d-rei Iulia.“

— „Nenorocitul copil,“ đise doctorul clătīnānd din cap cu întristare.

Într'aceea d-ra Iulia, care cu agerimea de minte a înamoraților cam gicise sensul conversării lui Salitrēnu cu Iancu, manifestase dorința de a bea puțină apă. Aurel, care nu veduse nimic, se grābi a-i fi plăcut, cu toate că apa era cam departe. Cele două femei remaseră dar câteva minute singure. Manopera reușise de minune.

— „Vino, doctore! etă ocasiunea,“ đise Iancu și luă brațul lui Salitrēnu, care înainta cam fără voe.

După presentare, Iancu începu cu d-ra Iulia o conversare banală cum se întēmplă în astfel de ocasiuni, pe când doctorul, ca mai bētrân, întreținea pe vesela d-nă Rentēnu.

— „Nu cumva aveți plăcere să dantați, d-ră? întrebă de odată Iancu.

— „De ce nu, domnule?“

Musica întonase o polcă și cei două tineri se pierdură curēnd în îmbulzēla danțătorilor.

Într'aceea Aurel sosi cu apa și-și mușcă buzele de necaz vedēnd locul Iuliei gol.

— „Se vede, că d-rei i-a trecut setea,“ đise el.

— „A fost invitată la danț,“ observă d-na Rentēnu. Doctorul, care-și făcuse datoria, salută și plecă.

Aurel trebui să-și începe necazul și să facă petrecere dómnei, pe când Iancu nu se mai sătura de acel joc disgrațios și urțios, care se chiamă polcă. De multe ori privind la părechile mai mult seú mai puțin grațioase, care se trápădau plecându-se și rădicându-se după tactul monoton al polcii, mă întrebam, decă acele părechii simt într'adevăr vre o plăcere danțându-o seú se sacrifică pur și simplu „pe altarul buneicuviințe.“ Decă s'ar șterge din lista danțurilor, ca reposatul în Domnul „ștaer“ și alte nenorocite produse de același soiú, de sigur balurile n'ar pierde nimic din interesul lor.

De aceeși părere era și Iancu; ér Iulia juca polca cu mare neplăcere. Trebuie dar să constatăm, că de astădată erau alte motive, care-î făceau mai indulgenți. A juca cu femeia, pe care o iubim, este o fericire. Puțin ne pasă atunci cum ni se frémენტă picioréle, după care tact găfăim; Ea zace pe peptul nostru, se razimă pe brațul nostru, noi îi stringem talia cu foc, ér lumea nu protestéză și părinții seú bărbații ne lasă să o facem. Éta unde zace dulcéța danțului. De aceea Iancu și Iulia își uitaseră, că jócă nu danț neplăcut pentru ei, și se tot învêrtiaú nebuneșce.

— „Nici odată n'am cređut, că polca póte fi un danț atât de încântător,“ đise Iancu.

Iulia nu răspunse nimic, dar suríse. Nu-î venia să întrebe: pentru ce? Nici n'avea necesitate să întrebe; șcia de mult, pentru ce.

Musica încetă; cei două tineri trebuiră să se opréscă. Iulia nu mai putea resufla și se rezima obosită pe brațul fericitului poet.

D-na Renténu propuse o preâmbulare, pentru ca să nu-î recéscă fata stând într'un loc după danț. Nu se putea ceva mai nimerit pentru cei două tineri.

Era lucru natural, ca Iancu să conducă pe Iulia, deórece fusese danțatorul ei. Plecară dar înainte.

Aurel rămase cavalerul d-nei Renténu. În gândul seú trámitea la toți dracií pe acel poet, care se amesteca în afacerile altora. Tinerul avocat nici odată nu veduse pe Iulia danțând o polcă întrégă și conversând cu atâta vioiciune ca astăđi. Acésta îl puse pe gânduri. El cunoșcea fórte bine pe Iancu și se temea de un rival atât de solid. Dar trebuia să facă față veselă, pentru a-și conserva cel puțin favórea mamei Iuliei.

Tinerii cufundați într'o conversare interesantă se cam depártaseră de d-na Renténu și de Aurel, carií mergeau mai încet. Ei își urmau drumul pe o potecă, ce-î conduse curénd într'o frumósă pădure de ștejarí. Arborii seculari își înălțau maestósele lor cunune cătră cer, ér la pólele lor în érba próspectă se ascundea timida viorelá și drágálașa miosotis. Íci și colo creșceau tufe dese de aluní, care-și amestecau frunzele dese cu ale ștejarilor tineri. Poteca făcea câte-odată o cotitură și astfel ascundea tinera păreche de ochii veghiători ai d-nei Renténu.

Cum am đis, Iancu și Iulia aveau a-și spune lucruri atât de interesante, încât în curénd uitară unde se află, uitară cine-î urméză, și trăiră câteva momente singurí avénd o cugetare, avénd un suflet. Ér murmurul frunzelor și cântecele îndepártate ale copiilor fomaú un fel de acopniament la musica melodiósă a glasurilor lor. Baritonul lui Iancu se unia atât de bine cu „mezzo-soprano“ pètrunđetor și cald al Iuliei, ér armoniósă limbă a părinților noștri se

potrivia atât de bine în gurile lor, încât ori cine í-ar fi ascultat cu drag.

— „Mi se pare, că esagerezí, domnule,“ đicea Iulia. „Imaginațiunea d-tale de poet íți zugrăveșce lucrurile altfel, decát se întéplă la ceilalți muritori.“

— „Nu esagerez, domnișórá. Esistă o afinitate fórte mare între unele suflete și între lucrurile în aparință neínsuflețite. Murmurul frunzelor, care unui om nesimțitor nu-î spune nimic, pentru alții este limba cea mai elocentă. Acea mică flóre, steluța, care se ascunde sub érbă, e tăcută la părere; o amantă o iea și o dá amantului ei; flórea vorbesce; ea đice: nu mă uita. — Spune-mí, domnișórá, nu ți se pare și d-tale că florile din odae sunt nișce amice, cu care-ți petreci? Nu ți se pare, că cu ele nu ești singurá? Ești intristată, ele te consoléză; ești veselă, ele-ți suríd. Spune, esagerez?“

— „Nu știú, dar mi se pare că ceea ce-mí descrii d-ta s'a petrecut adesea în sufletul meú.“

— „Ei bine! veđi, acesta e semnul sufletelor alese. Ele se disting printr'o simțibilitate deosebită și printr'o delicatétă fără margini. Se 'nțelege, că acésta afinitate se manifestéză într'un grad mai înalt între ființele însuflețite. Aci atracțiunea îmbracă de multe ori o formă tot atât de ciudată și se pronunță cu o energiă rară. N'ai simțit de multe ori un ce vag, un dor după un suflet absent, cătră care te atrágea o simpatia íresistibilă?“

— „Aí gicit, poete. Am încedere în d-ta, și-ți voiú spune mai mult. Simțiam chiar acel dor vag, de care m'ai vorbit, acele sensațiuni nehotăríte, a căror causă nu m-i-o puteam esplica. Atunci ajunseră în mânilé mele unele din novelele și poesiile d-tale. În tóte respira o suflare câte odată nobilă și generósă, altădată melancolică, durerósă chiar, care se potrivía așa de bine cu starea inimei mele, încât imi điceam, că acel poet trebuie să simtă ceea ce simt eu. Și fără a cunoșce autorul, decát după nume, o simpatia secretă mă atrágea cătră el. Dar veđ, că merg prea departe,“ đise de odată Iulia ínterupéndu-se.

— „Nu, domnișórá, nu mergi prea departe, că-cí acésta atracțiune a esistat și la mine. Un simțémint tot atât de nehotărít ca al d-tale m'a împins să cercetez acest oraș, același dor vag mă făcea să retăcesc pe stradele lui căutând ceva ce lipsia inimei mele. Când ochii mei au întélnit pentru prima órá pe ai d-tale, am strigat: étá-o. Găsisem ceea ce căutam. De ce să o ascund? acea atracțiune neesplicabilă, de care am vorbit, m'a adus în calea d-tale. . .“

— „Domnule poet,“ îl ínterupse Julia roșind, „mi se pare, că conversațiunea nóstră iea o întorsătură cam periculósă.“

— „Ah! domnișórá, de ce n'ași spune ce simt? Dumneđeu a séménat în noi acel símbure al simpatiei comune, care a resárit la prima rađă caldă a ochilor noștri și care acum s'a făcut arbore puternic. Că-cí te-am iubit, Iulio, din momentul, când te-am vedut pentru prima órá, și acum amorul meú a devenit íresistibil.“

Íntéplarea jócă de multe ori un rol important în astfel de ímpregurări. Aci poteca făcea o cotitură, care pentru un moment ascunse pe cei două tineri de ochii lunei. Iancu apucă mâna tremurândă a Iuliei, care roșise de emoțiune. Pieptul ei aprins de flacările iubirei pal-

pita cu repeđiciune și un fel de slăbiciune voluptuoasă se strecura în membrele ei; capul ei se rezimă un minut de umărul tinărului bărbat.

— „Da, te iubesc, ca un nebun și te voi iubi totă viața,” șopti el. „Și tu încă mă iubești; am cetit-o în ochii tăi. Spune-mi, Iulio, mă înșel?”

— „Nu, Iancule. Nu te . . . înșeli . . . te . . . iubesc,” duse ea încet și închidând ochii, ca și când ar fi fost aproape de leșin.

Tinărul bărbat afară din sine, își lipi buzele fierbinți de gura întredeschisă a frumoasei copile. Un fier arđător apropiet de buzele Iuliei n'ar fi produs un efect mai violent.

Slăbiciunea-i disparu, ochii ei sclipiră și talia i se îndreptă cu violință.

Era timp. În același moment d-na Renténu cu sărmanul Aurel se arătă la câți-va pași. Tinărul avocat nici nu visa ce se întâmplase; altfel furia lui ar fi izbucnit.

— „Să ne întorcem,” duse d-na Renténu. „Pe aci pădurea e prea desă.”

Ochii ei de mamă văduseră o roșeță neobicinuită pe fața Iuliei, de ordinar palidă.

Tinerii se întorseră cu inima plină de simțăminte, care nu se pot descrie. Dar pactul era sigilat. . . .

(Va urma)

Doina iubirei.

de V. Alecsandri.

Trece véra cea 'nflorită,
Trece véra cea iubită,
Și cu dēnsa 'n altă lume
Se duc florile din lume,
Se duc tóte 'n pribegie . . .
Remăne țera pustie!
Numai dóué nu se duc,
Nici se duc, nici se usuc.
Una-i flóre de zăpadă,
Alta-i flóre de livadă,
Una-i flórea crinilor,
Alta-a trandafirilor;
Și amēndóué-s resădite
Și amēndóué-s in florite:
Una 'n câmpul raiului
Alta 'n cuibul graiului.

Māndruliță, draga mea,
A căđut din cer o stea,
Și mi-a đis într'un cēs reū,
C'am să mōr de dorul tēu.
Și mi-a đis într'un cēs blānd,
Că de-i face pe-al meū gānd,
Șă mă lași a sāruta
Dóué flori pe fața ta,
Dóué flori ce-s resădite,
Dóué flori ce-s in florite,
Una 'n câmpul raiului,
Alta 'n cuibul graiului;
Cāt or creșce flori în lume,
Și s'or duce 'n ceea lume,
De murit eū n'oiū muri,
Ci cu tine m'oiū iubi!

Chant d'amour

traducere și muzică de M. Cohen.

La saison d'été se passe,
Elle fuit et sur sa trace
Tourbillonnent dans l'espace
Et les feuilles et les fleurs.
Elles quittent notre terre,
Tout deviendra solitaire!
Deux fleurs seules, o ma chère,
Restent pour charmer nos coeurs:
L'une est fleur de la prairie,
L'autre de neige pétrie,
L'une est rose épanouie,
L'autre une fleur de lis,
Chaque fleur dont je rafole
Développe sa corole,
L'une au nid de la parole,
L'autre dans le Paradis!

Chère enfant, douce colombe!
Une étoile du ciel tombe
Et me dit que dans la tombe
Me conduira ton amour!
Malgré ce triste présage,
Si tu me laissais, je gage,
Embrasser sur ton visage
Ces fleurs nées en un jour,
Chaque fleur dont je rafole
Développant sa corole:
L'une au nid de la parole,
L'autre dans le paradis!
Je vivrais belle maîtresse,
Pour pouvoir t'aimer sans cesse,
Que la fleur meure, on renaisse
Dans mon noble et doux pays!

Ioan C. Brătenu.*)

Numele familiei patriciane Brătenu se trage dela al comunei Brătenî situată în districtul Argeș, nu de parte de orașul Curtea de Argeș. Este și muntele Brătenî, tot în districtul Argeș de catră Transilvania, unde se află un pichet militar în strimțorea seú trecetőrea cu același nume. De aici se vede că numele acestei familii reū se scrie Brătianu, ca și cum s'ar deriva dela Braț (Brachium), că-cî derivațiunea îi este învederată dela cuvēntul slavo-ramānesc Brat (frate) usitat fōrte des în documentele vechi, de unde apoi numele comunei, al

proprietății și al muntelui Brătenî. De altcum mai sunt două sate Brătenî, în districtele Suceva și Botoșeni din Moldova, Brătésca în districtele Argeș, și Brătești în 14 locuri.

Aflarăm cu cale a ficsa originea, ba și ortografia numelui Brătenu, pentru că este al unei străvechi familii românești, și pentru că, frații Dimitrie și Ioan prin eminențele lor virtuți private și civile, prin extraordinarul lor devotament patriotic, prin meritele neperitōre câștigate întru liberarea patriei și națiunei de sub jugul străin, laū înălțat la rang de nume istoric, de unde rēutatea și pisma omenescă nu-l va mai delătura nici-odată.

Locuința ordinară a familiei Brătenu a fost în acest

*) Aceste notițe a binevoit a ni le oferi d-l George Barițiu, membru al „Academiei române,” care cunoșce de aproape viața marului patriot.

secol mai mult la Pitești, capitala districtului Argeș, și în apropiere, la moștile lor. Ca proprietară, a trăit în armonie și amicitie cu ilustra familia a Goleștilor dela vecina comună Golești, și de aici se poate explica și strânsa legătură dintre frații Golești și frații Brăteni.

Aci, la Pitești, s'a născut Ioan Brătenu în anul 1822, și încă în etate de 16 ani a intrat în miliție, unde a petrecut trei ani.

Nemuritorul părinte al Goleștilor a fost între cei din-tăi, cari au dus pe fiii lor în Elveția și în Franța, pentruca să se cultiveze în științe, tot-deodata însă pentruca să învețe, ce însemnează a ști că ai patriă liberă și că ești membru al unei națiuni luminate. Între alții l'a imitat și venerabilul părinte al Brătenilor.

În Paris s'a ocupat Ioan Brătenu mai vârtos cu studiul istoriei, al economiei politice naționale, al artei militare etc.

Frații Dimitrie și Ioan Brătenu, cu Alecsandru Goleșcu cel mai tinăr, supranumit Aimé-Martin pentru bunătatea inimei lui, s'au întors în patria lor numai în primăvera anului 1848, după-ce revoluțiunea din Paris circulase prin partea cea mai mare a Europei și resturnase sistemele vechi în München, Viena, Pesta, Transilvania, Berlin și în totă Italia. Decă se simția undeva necesitatea imperativă de a curăți atmosfera politică, a scutura jugul îndoit ruso-turcesc, a implânta din nou stindardul patriotismului și al naționalității, această necesitate începuse a vibra prin toate arterele vieții noastre naționale în anul 1848 dela Orșova până la Prut și de acolo până unde se mai aude graiul românesc.

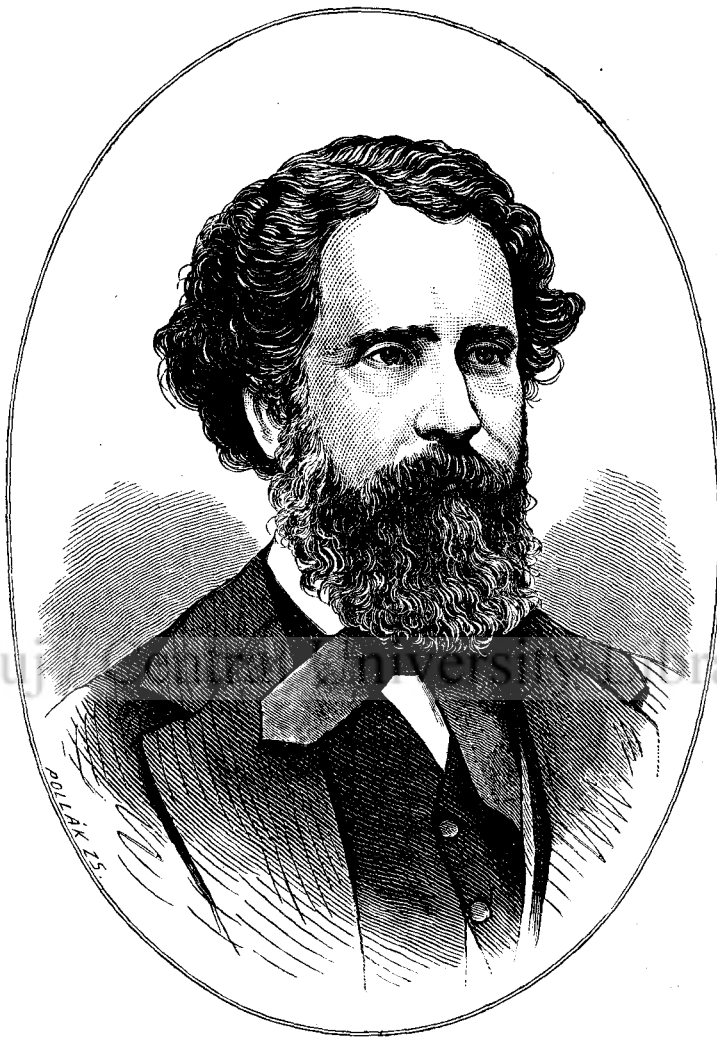
Revoluțiunea nesângeroasă dela București din (9)

21 Iuniu veku pe frații Brătenu fă-care la postul său. Dar problema principală ce-și luaseră amândouă era, să câștige în totă românimea adepti pentru adevărata libertate, pe atunci de cătră pușini înțelăsă, de cătră cei mai mulți mai rău aplicată și adesea confundată cu desfrêul, cu libertinagiul. Problemă nespuse de grea pentru acea epocă. De aci se înțelege, pentru-ce dd. Brăteni, pe atunci junii în totă puterea vieții, nu se îndestuliau numai cu activitatea lor din capitală, ci alergau în toate ținuturile, pe unde sperau că vor fi înțeleși. În Iuliu veniră și până la Brașov. În acest înțeles și cu acest scop adoptară și Brătenii manifestul de 21 puncte al țerii românești din 9/21 Iuniu ieșit din pana lui Eliad, cum și frumosul ju-

rământ depus în 15/27 Iuniu pe câmpul libertății dela Filaret de cătră locuitorii capitalei. De aci încolo profesiunea credinței lor politice era dezvoltată în diarul „Pruncul român,” redactat de C. A. Rosetti.

Una din dorințele cele mai fierbinți ale lui Ioan Brătenu mai era, ca să vedă împăcați definitiv și în totă sinceritatea pe Români din Transilvania și Ungaria cu Magiarii. După-ce scăpă din captivitatea turcescă, în care căduse împreună cu alți mulți în Septembrie 1848 când cu ocuparea sângeroasă a capitalei București, în anul 1849 aflăm pe d-l Ioan Brătenu în Bănat și pe la Kossuth, tractând cu insurgenții magiari. El spera, că-i va putea îndupleca la pace și la condițiuni drepte și umane; dară

ceea ce nu le-a succedat altora în curs de secol, n'a putut succede d-lui Brătenu și altor moldavo-români în câteva săptămâni. În cercurile bine informate ale societății înalte din București se știuse sigur încă din Iuniu 1848, că Rușii vor călca érași țerile românești, cu voea seú fără voea Turciei, nu numai spre a sugruma acțiunea de libertate a Românilor, ci totodată cu scop de a fi în apropiere pentru cazul, când guvernul central din Viena n'ar fi în stare de a înneca în sânge revoluțiunea Magiarii numai cu puterile imperiului propriu. De altcum ajutorul ce avea să dea împăratul Nicolae Austriei, era întemeiat pe faimosa alianță dela 1815. Afară de acesta nu încăpea nici o îndoielă, că Polonii din toate provinciile fostului regat al lor vor imita pe celelalte poporă și anume pe vecinii lor Magiari, ca să restorne toate tractatele și să-și proclame independința. Din aceste cauze Rusia sta gata de invasiune la tot momentul. Pentru acest cas Ioan

Ioan C. Brătenu. (Pag. 4.)

Brătenu și amicii opiniunilor sale tindeau din toate puterile a mijloci apropiere, împăciuirea și conlucrarea comună a poporălor; dar cine-i înțelegea înainte cu 30 de ani și câți ar înțelege chiar astăzi un limbagiu ca acela? „Decât să ne dejosim a face causă comună cu Valachii, mai bucurosi ne împăcam chiar și cu Muscalii și ne alegem un rege din dinastia Romanof,” era răspunsul ce-l dau în acea epocă Magiarii Românilor.

După sdrobirea Ungariei la Siria (Világos) emigranții din România erau suferiți a petrece numai în Viena, sub priveghiere polițienescă și numai unii, ca prin esceptiune, în Sibiiu și Brașov. Frații Brăteni cu mulți alți Români își căutara asil drept la Paris, capitala cunoscută lor atât

de bine din anii de studiu. Mai apoi însă, Dimitrie trecu la Londra și se făcu membru al Comitetului democratic alături de Mazzini, Ledru-Rolin, Herzen ș. a., cu scop de a face să triumfe principiul naționalității și libertatea universală democratică. Ioan remase în Paris, unde la început avu dese ocazii de a informa pe președintele republicii franceze Ludovic-Napoleon despre patria sa și drepturile ei. În timpul acesta a scris el mai multe broșure, dintre care mai ales „Memorialul asupra Imperiului Austriei în cesțiunea Orientului” a atras atențiunea publicului europen.

Mai târziu văzând că L. Napoleon ajutat și încurajat de către diplomația monarchică europeană tinde a nimici republica și a mărgini drepturile publice, Ioan Brătenu trecu în opozițiune. Urmarea acestui pas fu, că după-ce Napoleon ales împărat (1852) se vedea atacat din toate părțile de către adversarii săi, într'una din zile, alături de mai mulți Francezi fruntași, deveni și Ioan Brătenu arestat. Peste puțin însă împăratul informat bine despre starea lucrului, nu numai liberă pe patriotul român, ci pe când se prepara pentru marea campanie orientală îl cheamă de câteva ori la sine, ca să-i dea informațiuni cât s'ar putea mai esacte, istorice, geo- și topografice, strategice etc. despre țerile românești, despre Dacia vechiă și nouă, și mai mult decât toate despre raporturile de suzeranitate către Poarta otomană, de protecțiune către Rusia. Acelși informațiuni a fost însărcinat I. Brătenu a le da celor mai eminenti bărbați de stat din cabinetul lui Napoleon III, dar mai ales ducelui de Morny (frate vitreg al lui Napoleon) și comitelui Valevski. Efectele informațiilor date de Ioan Brătenu și de alți amici ai săi s'au revelat în mai multe acțiuni diplomatice până în anul 1858, când s'a încheiat cunoscuta convențiune europeană în interesul principatelor românești. Dar neobosita activitate patriotică a fraților Brătenu îi costă opt ani de esil amar și o parte mare a averii lor.

După întorcere în patriă, în anul 1856, Ioan Brătenu apucă din nou firul activității scăpat din mână în Septembrie 1848. În societatea fratelui său, a fraților Golești, a lui Const. A. Rosetti și a mai multor alți amici fideli patriei și libertății naționale, lucră din reputeri pentru realizarea celor cinci puncte formulate de către divanele ad hoc din 1857, dar puțin respectate de majoritatea diplomatică europeană, în ochii căreia mai ales unirea se făcu mai bine, fuziunea definitivă a țărilor românești și alegerea de Domn străin trecea de crime politice. În timpul acesta a publicat un memorial asupra situațiunii României în urma tractatului dela Paris, op scris cu multă erudițiune.

Nici dificultățile interne nu erau mai puține. Spre a le delătura pe toate, vedem pe Ioan Brătenu luptând peste tot în linia primă contra reacțiunii înverșunate, care era încurajată foarte mult din afară.

Ca deputat al camerei, ales de cercul electoral din București, a susținut nentrerupt proiectele de reforme liberale ale guvernului și a combătut cu o energie cerbicosă cea mai mică intențiune de servilism, de prerogative și privilegii. În discuțiunea pentru eliberarea țăranilor încă a secerat cele mai strălucite laude, căci elocința lui puternică și convingătoare trășce după sine pe cei mai îndărătnici.

Sub domnia lui Cuza încă a fost ministru, dar după o lună demisionă împreună cu fratele său. În Ianuarie 1863 a escelat prin vorbirile sale, făcând opozițiune guvernului, cu care se vedea de atunci că a rupt ori ce relațiune. După rescăla dela București din 3 August 1865, Ioan Brătenu încă fu arestat ca bănuit de complice, dar nevinovăția lui fu curând constatată și libertatea îi fu redată.

Totă lumea cunoșce rolul, pe care l'a jucat d-l Ioan Brătenu la aducerea principelui Carol pe tronul României și toate luptele, pe care a avut să le pörte de atunci atât în lăuntru cât și în afară.

Cei ce vor fi urmărit activitatea d-lui Brătenu începând dela alegerea de Domn comun a colonelului Alexandru Cuza, în Ianuarie 1859, până la căderea lui în Februarie 1866, ba până în ziua de astăzi, chiar fiind adversari neîmpăcați al lui Ioan Brătenu, întrebându-și consciința, va trebui să admire într'ensul sublimele virtuți patriotice, devotamentul și mai pre sus de toate desinteresarea personală cu care-și sacrifică tot timpul vieții sale afacerilor publice. În mijlocul acestor lupte cerbicoase, lui Ioan Brătenu îi rămâne, pe cât D-zeu îl va ținea în viață, dulcea consolațiune ce o află în sinul familiei proprii, pentru care îl pot pismui mii de bărbați și părinți de familie. La acesta i se mai adaoge sincera stimă și iubire a Domnitorului în tot timpul, când se află în ministeriu și când se retrage în viața privată.

După noi, cea mai mare nedreptate și asuprire făcută lui Ioan Brătenu a fost atunci, când după funcțiunea sa ca ministru, din primăvera anului 1867 până în toamna din 1878, sub preteste false și de nimic că ar persecuta pe jidovi și ar favorisa comploturi bulgărești, la insistența cabinetelor vecine și chiar la a celui din Paris fusesse demisionat. Astăzi cauzele adevărate ale acelei demisiuni sunt cunoscute; cu atâtă însă inimiții patriei române tot nu-și ajunseră scopul lor.

Lui I. Al. Lăpădat.

În a zilei zare
Sună cu 'ntristare
Un clopot dogit.
Plângeri și suspinuri
În jalnice imnuri
Spre cer s'au pornit.

Ardelenu plânge
Cu lacrimi de sânge
Dup' al său poet,
Ce slăbit se stinge;
Lira i se frânge
Musa-i plânge 'ncet.

Riul amușește
Frunza vestejește
Sacrul foc s'a stins.
Lunca nu mai rîde
Și umbrele hide
Totul au cuprins.

I. C. Panțu.

Nepotul ca unchiu.

comediă în trei acte, tradusă după Schiller de **Petra-Petrescu.**

PERSÓNELE.

Colonelul de **Dorsigny.**
Dómnă de Dorsigny.
Sofia, fiica lor.
Francisc de Dorsigny, nepotul lor.
Dómnă de Mirville, nepóta lor.
Lormeuil, mirele Sofiei.
Valcour, amicul tinérului Dorsigny.
Champagne, servitorul aceleia-și.
Un notar.
Două suboficieri.
Un postilion.
Jasmin, servitor în casa lui Dorsigny.
Trei lachei.

*Scena reprezintă o sală c'o ușă în fund, ce răspunde în spre grădină.
 De amândouă părțile sunt uși de cabinete.*

ACTUL I.

Scena 1.

Valcour (intră iute și, privind în giur, óre nu-l vede cine-va, se apropie de una din luminile de cêră, care ard pe masa de scris, și cetește un bilet).

„D-l de Valcour e rugat a se presenta astă-seră la órele șese în sala din grădina d-lui de Dorsigny. Póte intra pe portița cea mică, ce e deschisă tótă ziua.“ Nicî o subscriere! — Hm! hm! originală aventură. — Este óre vre o femeia frumósă, ce vrea să-mî dea aici un rendez-vous? — Ar fi minunat! Dar pst! Cine sunt cele două figuri, care intră tocmai pe unde am venit eu?

Scena 2.

Francisc Dorsigny, Champagne, amândouî inveliți în mantale.
Valcour.

Dorsigny (predându-și mantaua lui Champagne). Ah! bună séra, iubite Valcour!

Valcour. Ce? Tu ești Dorsigny? Cum vii tu aici? Și pentru-ce acest costum curios, peruca acésta, uniforma, care nu este a regimentului têu?

Dorsigny. Pentru siguranța mea. — M'am bătut c'un sub-colonel; l'am rănit greu și-acum vin să mă ascund la Paris. Dar fiind-că în uniforma mea ași putea fi recunoscut fórté ușor, am aflat cu cale să îmbrac costumul unchiului meu. Suntem mai de aceési etate, după cum șcii séménăm la statură, mărime, la colóre, încât ne póte schimba cineva unul cu altul; pe lâng'aceea avem tot un nume. Singura diferință este, că unchiul pórtă perucă, ér eu pêrul meu propriu. — Acum însé, de când am luat peruca și de când port uniforma regimentului sêu, însumî mă mir, cât de tare îi sémén. Sosesc în momentul acesta, și mă bucur, că te aflu atât de punctual la rendez-vous.

Valcour. La rendezvous? Cum? Ți-a vorbit ea și ție despre acésta?

Dorsigny. Ea? Cine ea?

Valcour. Ei, frumósă dómnă, care m'a invitat aici printr'un bilet! Tu ești amicul meu, Dorsigny, înaintea ta n'ascund nimic.

Dorsigny. Prea plăcuta dómnă.

Valcour. De ce rîdi?

Dorsigny. Eú sunt dómnă cea frumósă, Valcour.

Valcour. Tu?

Dorsigny. Eú ți-am trâmisi biletul.

Valcour. Frumos quiproquo, la naiba! Dar cum vine de nu-ți subscrii epistolele? — Omenî de tagma mea, vedênd astfel de bilete, fórté ușor pot să-și închipuescă alt-ceva. — Însé, decă e așa, bine! Noi nu ne supêrăm unul pe altul, Dorsigny — așa dară, sluga d-tale.

Dorsigny. Dar așteptă! Ce te grăbești așa? Aveam mare trebuință să vorbesc cu tine înainte d'a mă arêta altora. Am lipsă de ajutorul têu. Trebuie să ne 'nțelegem amêndouî.

Valcour. Bine — poți conta pe mine, dar acum mă lasă, am niște lucruri grabnice. —

Dorsigny. Așa? Acum când trebuie să-mî faci un serviciu? — Dar pentru-o aventură galantă aveaî timp destul.

Valcour. Ba nu, dragă Dorsigny. Însé, trebuie să mă duc, sunt așteptat.

Dorsigny. Unde?

Valcour. La l' Hombre.

Dorsigny. Mare afacere!

Valcour. Fără glumă! Acolo mi se dá ocaziune să ved pe sora sub-colonelului têu — ea ține puçin la mine; o să vorbesc cu ea pentru tine.

Dorsigny. Bine, cum vrei. Dar fă-mî plăcerea și, trecênd, spune sorei mele, d-nei de Mirville, că o așteptă cineva aici în grădină, dar nu-î pomeni de mine, înțelegi?

Valcour. N'aibí nici o grige. N'am timp pentru așa ceva; voiú lăsa să-î spună servitorii, eú nici nu voiú vorbi cu dênsa. De altcum imî rezerv de a-î face cunoșcința altă dată. Stimez prea mult pe fratele, ca să nu iubesc pe soră-sa, decă e frumósă, se 'nțelege.

Scena 3.

Dorsigny, Champagne.

Dorsigny. Din norocire n'am tocmai așa mare lipsă de ajutorul lui, — de ascuns imî pasă prea puçin, póte că nu-î vine nimênuî în minte să mă urmârescă, mai mult mă intereséză să ved pe scumpa mea verișóră Sofia.

Champagne. Ce om fericit ești D-ta, stăpáne! — Îți reveði iubita, ér eu (suspina) pe femeia mea! Când ne vom întórce în Alsația! — Trăiam ca ângerii, pentru că 50 de milurî ne despărțiau.

Dorsigny. Tăcere! Vine soră-mea.

Scena 4.

Cei dinainte. Dómnă de Mirville.

D-na de Mirville. A! D-ta ești? Bine-ai venit.

Dorsigny. Dêú, minunată primire!

D-na de Mirville. E frumos din partea d-tale să ne surprinđi astfel! Ne scrii, că întreprinđi o călétoria lungă, din care nu te vei putea rentórce înainte d'o lună, și după patru zile, étă, ești aici.

Dorsigny. Eú să fi scris, și cui?

D-na de Mirville. Mătușei mele (se uită la Champagne, care-și depune mantaua). Dar unde e d-l de Lormeuil?

Dorsigny. Cine e d-l de Lormeuil?

D-na de Mirville. Fiitorul d-tale ginere.

Dorsigny. Spune-mî, cine cređi că sunt?

D-na de Mirville. Cine? unchiul meu!

Dorsigny. Este cu putință? Soră-mea nu mă cunoșce?

D-na de Mirville. Soră? D-ta — fratele meu?

Dorsigny. Eu — fratele tău.

D-na de Mirville. Nu se poate! Nu-î cu putință.

Fratele meu se află la regiment în Strassburg, el poartă perul său propriu, nici uniforma nu e a lui, deși asemănarea, de altcum, este așa de mare. —

Dorsigny. O afacere de onoare, care cu toate acestea nu va fi așa lucru mare, m'a silit a-mi părăsi garnisona cu cea mai mare grabă; ca să nu mă recunoscă cine-va, am luat tunica și peruca acesta.

D-na de Mirville. Este cu putință? — Vin să te îmbrățișez, iubite frate, — da, acum încep a te recunoșce! Dar asemănarea e de minune.

Dorsigny. Așa dară unchiul nu e acasă?

D-na de Mirville. Nu, din cauza căsătoriei.

Dorsigny. Din cauza căsătoriei? A cui căsătorii?

D-na de Mirville. A Sofiei, verișorei noastre.

Dorsigny. Ce aud? Sofia se mărită?

D-na de Mirville. Vezi bine! Nu știi nimic?

Dorsigny. Dumneșeu! Nu!

Champagne (se apropiă.) Nu șcim nici un cuvânt!

D-na de Mirville. Un vechiu soț de război al unchiului, d-nul de Lormeul, care locușce în Toulon, a cerut pe verișora pentru fiul său. — Tinărul Lormeul, se țice, că este un om foarte plăcut; noi nu l'am vădit încă. Unchiul se va 'ntelni cu el în Toulon, de unde va întreprinde o călătorie îndelungată pentru a lua în primire nu știi ce ereditate. Ei cugetă să se întorcă în restimp d'o lună; decă pe atunci vei mai fi aici, poți juca și tu la nuntă.

Dorsigny. Oh, soro dragă! — Bravule Champagne! Svătuți-mă, ajutați-mi! Decă nu-mi ajutați voi, e pace de mine, sunt pierdut!

D-na de Mirville. Dar ce-ți e frate? Ce-e cu tine?

Champagne. Stăpânul meu este înamorat de verișoră-sa.

D-na de Mirville. A! Asta e!

Dorsigny. Această căsătorie nefericită, nu, nici-odată nu trebuie să se realizeze!

D-na de Mirville. Va fi greu a o mai desface. Părinții sunt învoiți amândouă, cuvântul s'a dat, contractul s'a făcut, acum se așteptă numai mirele pentru a-l subscie și încheia.

Champagne. Răbdare! — Ascultați (pășeșce între amândouă), am o idee sublimă.

Dorsigny. Vorbeșce!

Champagne. Ai început odată a face pe unchiul d-tale! Rămăi pe lângă acesta, implineșce-ți rolul până în capăt.

D-na de Mirville. Frumos mijloc pentru a te căsători cu nepota lui!

Champagne. Mai încet! Lăsați-mă să-mi desfășur planul. — D-ta faci așa dară pe unchiul, prin urmare ești domn aici în casă. Prima d-tale grige este, a nimici căsătoria știută; vei spune, că n'ai putut aduce pe tinărul Lormeul, pentru-că — pentru-că a murit. Într'aceea d-omna de Dorsigny primeșce o epistolă dela d-ta, ca dela nepot, prin care ceri mâna verișorei d-tale — asta va fi grigea mea! Eu sunt curierul, care aduce epistola din Strassburg — d-na de Dorsigny iubeșce pe nepotul său; ea primeșce propunerea cu cea mai mare plăcere; ți-o împărtășeșce ca

bărbatului d-sale și, precum se 'nțelege, d-ta te învoești. Dup'aceea te prefaci, că trebuie să călătorești unde-va în grabă, ér mătușei fi dai putere necondiționată de a îndeplini căsătoria. D-ta pleci, a două și apari érá în uniforma regimentului d-tale, ca și când ai veni drept din garnisonă. Se serbeză cununia; unchiul vine cu mirele său, carele vedându-se înșelat, n'are ce face decăt să se 'nsore său în Toulon său în Ostindia.

Dorsigny. Crezi tu, că unchiul meu va răbda —

Champagne. Da, se va aprinde, de sine se 'nțelege. La început se va necăji — dar el te iubeșce, iubeșce pe fiica sa. D-ta îi faci o sută de promisiuni plăcute, îi promiți un car de nepoți bravi, cari toți îi vor sēmēna, cum îi sēmeni d-ta. Bētrānul ride, se 'mblāndeșce și totul se dă uitării.

D-na de Mirville. Nu știi, ore estravaganța acestei idei e cauza, dar ea începe a-mi suride.

Champagne. O, e sublimă, această idee.

Dorsigny. E destul de comică, dar nu se va putea eșcuta. Se poate, că mătușă își va închipui, că sunt unchiul! —

D-na de Mirville. Dar eu am creșut-o!

Dorsigny. Da, în momentul dintăi.

D-na de Mirville. Nu trebuie să-î lăsăm răgaz, ca să se potă reculege. Decă vom folosi timpul, avem trebuință numai de un moment. Tocmai e séră, și întunerecul e favorabil pentru noi. Luminările acestea nu luminează din destul pentru ca să se potă observa diferența. N'ai nevoie să aștepti până la ziua, îi spuî numai decăt, că trebuie să pleci de cu noapte, și mâne te arēți în persōna ta adevērată. La lucru dar! n'avem timp de pierdut — scrie mătușei răvașul pe care trebuie să-l aducă Champagne ca curier, și în care ceri mâna Sofiei.

Dorsigny (mergēnd la masă.) Soro, soro, tu faci cu mine, ce vrei.

Champagne (frecându-și mâinile.) Cât de tare mă bucur pentru ideia mea înțeleptă! Pagubă că sunt însurat; ași putea să joc aici un rol principal, în loc de a face numai pe confidentul.

D-na de Mirville. Cum așa, Champagne?

Champagne. Ei, foarte natural. Stăpânul meu trece de unchiul d-tale, eu ași reprezenta pe d-nul de Lormeul, și cine șcie, ce noroc m'ar putea ajunge în fine, decă afurisita mea de căsătorie —

D-na de Mirville. ȶeș, verișora are causă, să se supere pentru acesta!

Dorsigny (sigiléză epistola și o predă lui Champagne.) Etă epistola. Fă ce vrei. Mē încreș în tine.

Champagne. Vei fi mulțămît cu mine, peste câte-va minute voiși sosi cu ea din Strassburg ca curier cu ciobote cu pintenși și plin de sudor. — D-ta stăpāne, ține-te bine. Curagiū, îndrāsnelă și obrāsniciă, decă va fi de lipsă. — Joci pe unchiul, păcălești mătușă, te cununi cu nepota, și după ce au trecut toate, scoți pungulița și plătești bine pe bravul servitor, care ți-a ajutat la toate aceste lucruri minunate.

D-na de Mirville. Écă vine mătușă. Ea va crede că ești unchiul. Prefă-te, ca și când ai avea să vorbești ceva cu ea singură și depărtéză-mē.

Dorsigny. Dar ce să-î spun?

D-na de Mirville. Tot, ce numai poate spune un bărbat galant soției sale.

Scena 5.

D-na de Mirville, D-na de Dorsigny, Francisc de Dorsigny.

D-na de Mirville. Vino, vino, mătușă dragă; iute! a sosit unchiul.

D-na de Dorsigny. Cum? Ce? Bărbatul meu? — Bine Ți, el este. Bine-ai venit Dorsigny dragă — nu te așteptam așa curând, — nu! Avutați călătoria fericită? Dar singur? unde-ți sunt tovarășii? — Nicî nu ți-am auzit trăsura — Țeu, — abia mi-aduc aminte, — tremur de surprindere și bucuriă. —

D-na de Mirville (încet către fratele său.) Dar veți de-î spune ceva. Răspunde-î!

Dorsigny. Fiind că sunt aici numai pentru o vizită scurtă, d'aceea vin singur, — cât despre călătoria, nevastă dragă, — călătoria — ah! n'a fost din cele mai fericite.

D-na de Dorsigny. Mă sperii! .. Dór nu ți s'a 'ntemplat vre o nenorocire?

Dorsigny. Mie chiar, nu, nu! ... Dar căsătoria asta (cătră d-na de Mirville). Nepótă dragă, am ceva cu mătușă-ta.

D-na de Mirville. Unchiule, nu vréu să vę conturb. (Iese).

Scena 6.

D-na de Dorsigny, Francisc de Dorsigny.

D-na de Dorsigny. Și, bărbate dragă, căsătoria acésta ..

Dorsigny. Din căsătoria asta — nu se va alege nimic.

D-na de Dorsigny. Cum? Nu avem noi cuvântul părintelui?

Dorsigny. Ba, da, așa este! Dar fiul nu se póte căsători cu fiica noastră.

D-na de Dorsigny. Ei! și pentru ce nu?

Dorsigny (aspru). Pentru-că, .. pentru-că .. este mort.

D-na de Dorsigny. DumneȚeule! Ce întemplan!

Dorsigny. Mare nenorocire. Junele nostru, ca mai toți tinerii, era niȚel, cam ... ștregăruȚ .. Într'una din seri,

la un bal, îi trăsni prin cap să facă curte unei copile grațioșe, plăcute. Un rival se mestecă 'n vorbă, permițendu-și nișce glume ofensătore. Lormeuil, iute, înfierbântat, precum e cine-va când numără 20 de ani, se vatēmă. Din nefericire avea de lucru cu un duellant de profesiune, care nu se bătea nici-odată fără a ucide pe contrarul său. Astă datină blăstēmătră triumfă și de astă-dată asupra îndemănării rivalului său. Feciorul bietului meu amic rămase mort, străpuns de trei lovituri.

D-na de Dorsigny. Dómne, DumneȚeule, ce va fi suferit părintele lui!

Dorsigny. Îți poți închipui! Dar încă mamă-sa!

D-na de Dorsigny. Ce? mamă-sa? Ea, după cât știu, murise în érna trecută.

Dorsigny. Astă érnă, .. ai dreptate! Sêrmanul meu amic Lormeuil! Peste érnă fi móre femeia, și acum, véra, își pierde feciorul în duel ... Mi-a și căduť greu să-l părăsesc în jalea lui. Dar serviciul este astăȚi atât de strict! În 20 toți oficerii trebuie să fiă — la regimentele lor! AstăȚi suntem în 19 și eu numai cât am întrat în Paris .. d'aceea încă astă séră trebuie să călătoresc îndérêt — la garnisonă.

D-na de Dorsigny. Cum? Așa de iute?

Dorsigny. Așa pretinde serviciul! Ce să fac? Acum să revenim la copila noastră.

D-na de Dorsigny. Copila e fórté supérată și melancolică, de când te-ai depártat.

Dorsigny. Șciî, ce gândesc eu? Partida, care am vrut s'o facem — nu era după gustul ei.

D-na de Dorsigny. Așa! Și șciî? ...

Dorsigny. Nu știu nimic .. Dar ea e de 15 ani .. N'a putut să-și alégă pe cine-va, înainte de ce am ales noi?

D-na de Dorsigny. De sigur da. Așa ceva se 'ntemplă în tóte Țilele.

Dorsigny. N'ași vrea bucuros să-î facem silă.

D-na de Dorsigny. Feréscă DumneȚeu!

(Va urma.)

Higienă.

Nutrirea artificială a copiilor mici.

Mortalitatea copiilor mici a luat în timpurile mai noué nișce proporțiuni considerabile. Cu deosebire în orașele mari acésta nenorocire destéptă cu drept cuvânt îngrijirea ómenilor, carii se intereséză de înmulțirea populațiunei.

Causele acestui réu sunt număróse și mijlócele de a-î rezista nu sunt încă bine determinate. Copiî sunt nișce ființe atât de plăpânde, au nu organism atât de delicat, încât încercările medicilor în direcțiunea acésta rămân fără rezultat simțit. Medicina, în acest cas, este mai mult un réu decât un bine, deórece diagnosa unui copil bolnav se face cu mult mai greu decât la un om desvoltat, ba de multe ori e imposibilă. Singura speranță de scăpare zace în igienă.

Între numărósele cauze de mortalitate, nutrirea artificială a copiilor mici ocupă un rang important. Ori cât de perfect ar fi un preparat chemic, el nu va putea avea calitățile escelente, pe care îngrijitórea natură le-a dat laptelui mamei.

Un copil nutrit artificial — afară de rare esceptiuni — va duce o esistență șubredă, decă nu se va stinge de

timpuriu. Chiar și surogatele cu reputațiune bună mai curând ori mai târziu se falsifică, și astfel orice speranță de a avea un nutremânt folositor pentru copii dispare cu totul.

Nutrirea copiilor ar trebui să se facă dar totdeuna la sînul mamei, care e destinat pentru acel scop. Sunt însé casuri când mama nu e în stare să-și alăpteze însă-și copilul și n'are mijlócele de a ținea o nutritóre străină. Atunci nutrirea artificială devine o necesitate imperativă. Vom admite acest cas extrem și ne vom încerca a aréta mijlócele, care pot face acest réu cât se póte mai mic.

Mama trebuie să fiă cu cea mai mare îngrijire, să aibă totdeuna ochii deschiși, pentru că vieța gîngășului său copil este în joc. Atențiunea noastră se va îndrepta asupra mijlócelor de nutremânt, care de sigur forméză punctul esențial al nutrirei artificiale. În privința acésta observăm, că laptele de vacă suplineșce mai cu succes laptele mamei, decă e curat, și nefalsificat. Acest lapte mai are avantajul, că este cel mai lătit și mai ușor de procurat ca laptele altor animale (d. e. al caprei, asinei etc.) În laptele de vacă află copilul tóte substanțele, ce se cer pentru nutrirea sa; într'ensul află tot ce-î este de lipsă

pentru dezvoltarea diferitelor organe ale corpului său. Din contră s'a dovedit, că nici un surogat al laptelui de vacă nu se poate întrebuința cu atâta succes. Nici așa numita supă a lui Liebig, nici laptele condensat, nici nutremântul pentru copii al lui Löfflund, nici făina lui Nestlé, nici altele câte mai există nu sunt îndestulătoare pentru un timp mai lung, ci după toate trebuie să se întorcă mama erăși la laptele de vacă. Singurul cas, în care ar fi justificată întrebuințarea surogatelor este, când nu se poate procura lapte curat său când copilul nu poate suferi laptele de vacă. Atunci negreșit trebuie să iea omul ce găsește, deoarece copilul nu poate muri de foame, și deoarece dintre două rele omul alege pe cel mai mic.

Așadar numai acest cas extrem justifică întrebuințarea surogatelor, și este de condamnat o mamă, care deși poate face altfel, totuși adoptează nutrirea artificială. Cu cât mai mult va suferi însă organismul copilului, când și acest nutremânt slab va fi falsificat. În timpurile noastre, în care mai tot omul cercă a orbi și înșela pe vecinul său, trebuie să ne așteptăm la toate. Greutatea este încă mai mare pentru orașeni. Cine nu știe cât de anevoiă se poate căpăta lapte de vacă curat în toate orașele și cu deosebire prin cetăți mari? Cu jertfe însemnate abia îi va succeda acesta unui avut, pe când cei săraci sunt avisați

numai la laptele din locuri publice și acesta lasă foarte mult de dorit.

Acestui rău i s'ar putea ajuta printr'un singur mijloc, prin înființarea de stațiuni pentru lapte, adică locuri, în care să se potă căpăta lapte curat. Acesta se poate face numai prin întreținerea vacilor pentru asemenea scopuri. Ar fi de dorit o astfel de instituțiune prea folositore, că-cî numai așa s'ar putea pune stavilă purtării urfite și condamnabile a liferanților de lapte. Să nu i se pară nimenui, că acesta ar aduce cu sine spese mari! Nu stă în joc vre un lucru neînsemnat, ci sănătatea și viața copiilor; e vorba de cea mai scumpă avere și de cea mai frumoasă speranță nu numai a unei familii, ci chiar a statului!

De sigur zace în interesul statului să aibă nu numai cetățeni numeroși, dar și voinici cu constituțiune robustă. Numai astfel va putea conta pe soldați mulți și buni, pe muncitori harnici și sănătoși. Este dar în interesul său să sacrifice o sumă relativ neînsemnată pentru a oferi mamelor de familie lapte de vacă curat pentru copii mici. Fără de acesta laptele din târg va rămânea tot falsificat, ori cât de severă ar fi controla poliției, ér sănătatea fiitorilor cetățeni va suferi.

X...

Din viața poporului român.

Așa le-a fost ursita.

Românul crede în ursită. De multe ori îl auți, când i s'a întâmplat ceva: „așa mi-a fost scris, și trebuia să o pățesc.“ El crede în ursită ca și 'n Dumneșu.

Ursita a voit ca două tineri să se însoțescă și să întocmescă o casă. A fi gospodari (economii) e cea mai mare cinste pentru ei. De mici încă se dedau la lucru ca mai târziu să fiă deplin sănătoși, când vor începe a lucra pentru casa lor.

Românul își face casă de ordinar după ce se 'nsoră.

Mai întâiu își alege locul și luând o mână de țărână, se duce la o vrăjitoare, care locușce afară din sat într'o colibă mică. Ea știe lécul la fiă-care bôlă; dă cu cărțile și aruncă bobii, ca să spună viitorul, să spună cum le va merge tinerilor însurați, și că ore locul pe care voesc a urzi casa, e curat și norocos, ori necurat și fără noroc.

Înainte de acesta Românul nu-și zideșce casa, că-cî pe unele locuri sunt moroi și strigoii, cari fac multe stricăciuni oamenilor și vitelor.

Îndată ce-a prins Românul de veste că locul e curat, începe a dura casa. — Însamnă locul și făcându-și cruce pune mai întâiu mâna pe un animal domestic, pe care-l meneșce de stahia casei. Ființa, pe care a pus lemnarul mâna, pierce îndată ce se 'ncepe lucrul, ér stahia său umbra ei se arată câte-odată nóptea, și stăpânul casei n'are parte de-acele dobitoce, de care se ține stahia casei.

Aceste lucruri le-am văduț și le-am auțit aevă; poporul român și-a conservat credințele păgâne.

Casa se lucră, e mai gata; toate ar fi bune, decât ar avea mai multe încăperi (chilii) și decât ferestrele ar fi mai mărișore. — Cu ferestrele cele mici nu se mai svântă casa

și astfel se nasc multe bóle. — Trec ani întregi și sórele nu mai strébate de-a dreptul prin gaura ferestrei, prin gémul mic ca și palma mânei.

Învătători școlilor rurale ar trebui să iea séma la astfel de lucruri, să arete Românilor ce daună le aduce nebagarea lor de séma.

Mică și simplă, casa e gata. Păreții albi surid călătorului și-l invită să se apropie, că-cî în launtrul lor e sərbătore, e sfintirea casei. — O masă întinsă, în capul ei preotul satului citeșce într'o carte cu foile rupte și păreții roși de sóreci. Lângă carte e o strachină cu apă și-un sfistoch de busuioac. — Părintele își face datoria, ér de améndouă părțile mesei stău ómenii în picioare și ascultă cu atențiune ce dice părintele. — Pe păreți în cruciș ard luminări de céră, lângă care sunt lipite nișce crucițe de hârtie. — Rugăciunea se găteșce și părintele stropeșce în cruciș cu aghiasma păreții casei. Apoi iese afară și stropeșce vitele, și grădina. — Într'aceea, nevasta casei pune mâncarea pe masă. — O parte de bucate le face ea singură, o parte i-o aduc mesenii. — Nimeni nu vine cu mâna gólă. Unul aduce o „huscă“ de sare albă și-o pâne c'un „șip“ de rachiú; altul éráși alt-ceva; toți însă ajută după cum le dă mâna pe tinerii însurați.

Acum gospodarii cei vechi se cunosc cu cei noi și îmbrășându-i îi primesc în brésla lor. — Amiciția se 'ncepe și părintele o bine-cuvintéză. Se țin toasturi în fericirea însuraților și astfel petrec toți în veselie și bucurie.

Aici se cunoșce cât poate și ce plăteșce părintele. Cu cât este el mai hazliú, cu atât mai mult îl onorezá și poporul. — Preotul își împlineșce misiunea sa, alergând pe la fiă-care și dându-le sfat părintesc. — Cu amar trebuie să mărturisesc că nu-și cunosc toți chiámarea și cei mai mulți, cu deosebire în Bucovina, se fac conducătorii popo-

rolului numai ca să-l despăie de bani și avere, mai rău decât fiul lui Israil.

După sfaturi frățești și părintești masa se sparge și mesenii se întorc pe la gazdele lor. Însurăteii plini de bucurie că le-a ajutat Dumnezeu a fi și ei oameni ca oamenii, plătesc părintelui pentru ostenelă și-i sărută mâna; preotul îi bine-cuvinteză și se duce cu sufletul mulțămît.

Dacă nu i-ar fi fost ursita așa, tinera păreche încă n'ar avea căsuța sa. Orî ce lucru iese din mîna ursitei. — Ursita, o țină tineră, meneșce bine acelora, pe care-i iubeșce și face rău acelora, pe care-i ureșce. — De aceea Românul caută a face prietenie cu ea prin descântece și farmece.

Călimdarul Românului.

Românul ține multe sărbători, pentru că se teme de sfinți. Fiă-care sfânt are și-o legendă. Unii îi ajută Românului ca să fiă sănătos, alții ca să le mîergă bine la vite, la albine, la holde ș. a. Românul îi cinsteșce pe toți cu smerenie și anume:

Luna lui Ianuarî.

1. Sft. Vasilie ajută fetelor la măritat și le spune bărbatul.
2. Botezul Domnului, curățeșce păcatele Românului; de-aceea nu se află nici un Român, care să nu bea aghiasmă în această țî; el o cinscteșce fără lucru în trei țile.
3. Lanțul S.-Petru, ca să-i ferescă s. Apostol de închisorî și prigoniri.
4. Ss. Atanasiu și Chiril, căroră le țîce Tanase și Chirica; pentru bôle.
5. Prin Sucéva: aducerea rel. s. Ión gură de aur.
6. Ss. 3-ier. Vasilie, Grigorie și Ión.
7. Ss. făcători de minuni Cir. și Ión.

Luna lui Faur.

1. Întîmpinarea Domnului.
2. S. Haralamp pentru ciumă și mörte neprasnică.
3. Aflarea capului lui Ión Botezătorul.

Luna lui Martie.

1. M. Eudochia; Baba Dochia ce-sî ține năravul 12 țile.
2. Alecsi Boji = omul lui D-șeu.
3. Bunavestire.

Luna lui Aprilie.

1. Sfintele Pașci, 3 țile și 9 joi una după alta pentru pétră.
2. Pașcile blăjinelor, lunî după săptămăna luminată. Găocile de oué ce se aruncă la Pașci pe apă merg pâna la nișce oameni de pe oströve (insule).
3. S. m. m. Gheorghie, dătătorul de mană; dimineța séménă fetele busuioc, ca punendu-l în cosițe să fiă atrăgétöre.

Luna lui Mai.

1. Ieremie.
2. S. m. m. Palaghia.
3. Înălțarea D-lui, ispasul, ies la érbă verde.
4. Ss. Constantin și Helena, — se séménă inul și cânepa ca să fiă mare.
5. Sămbăta morților = bălcui din Bucureșci întru aducerea aminte a celor căduți pe câmpul de bătălie sub Mircea cel Mare.
6. Rusaliile = dumineca mare, două țile se serbeză pentru ieie (rusalii).
7. Haralambie cel de vară.

Luna lui Iuni.

1. S. m. m. Ión cel nou.
2. Nașcerea pr. Ión Botezătorul = semzienea.
3. S. s. ap. Petru și Paul, sinchetru.
4. S. Paul.

Luna lui Iulie.

1. Cosma și Dămian, apără de tunet.

2. S. m. m. Procopie, mijlocul verei, frunța pe copaci începe a fi galbină și pânea cea albă începe a se cöce, ține și focul.
 3. Soborul Sfinților, adunarea archg. Gavriil.
 4. S. st. m. m. Chiril = Chirica, pentru tunet și trăsnet.
 5. Cercul Mărinei.
 6. S. m. m. Marina — de bôle.
 7. S. pr. Ilie, de tunet și fulger.
 8. Ilie Pălie — de grindină.
 9. S. Foca, de foc și de minuni, a făcut minuni la caii Turcilor, făcendu-i pestriți.
 10. Calistrat pörtă focul.
 11. Adormirea s. Ane.
 12. S. m. m. Panteleimon = Pentelei Călător, călătoreșce vara și paserile călătöre se duc spre țeri calde.
- Poporul țîce: „Trece vara, ca o pâne
Vine érna ca un căne.“

Luna lui August.

1. Scöterea crucii, de bôle.
2. Schimbarea la față a D-lui.
3. Adormirea Maicii D-lui.
4. S. Irineu și Irina, de bôle.
5. Tăierea capului pr. Ión Botezătorul; nu se âmbă cu cuțitul în mână.
6. Bréul Maicii D-lui, pentru bôle.

Luna lui Septevre.

1. Nașcerea Maicii D-lui.
2. Înălțarea s. cruci, se string vâsdöge și perje pentru beșica cea rea.

Luna lui Octovre.

1. C. maica Parascheva, de tôte bôlele.
2. S. m. m. Dimitrie.

Luna lui Noevre.

1. Cosma și Damian, se pun pomi.
2. Archangelii Mihail și Gavriil.
3. S. m. m. Mina pentru bôle de vite și de pagubă.
4. 3 Filipi cu începerea postului, în aceste 3 țile nu se pépténă Românul țîcînd, că cine se pépténă îl mănăncă lupii.
5. Întrarea în biserică a Maicii D-lui.
6. Ecaterina.
7. Andrei, spune norocul la fete.

Luna lui Decevre.

1. C. p. Nicolau dela Mira Lichieș, conduce lupii.
2. Zemislirea s. Ane.
3. Ignășiu, în care țî se taie mascarii.
4. Nașcerea D-lui, 3 țile.

Afară de aceste sărbători mai sunt și altele, pe care nu mi le-am putut însemna. Dintre acestea abia 12 sunt de serbat, dar poporul crede, că nu-i merge bine dacă nu va urma ce a moștenit dela moși. — El țîce, că păcatul te pașce și de nu te-a lovit îndată, te va ajunge în curînd.

Precum e păcat a nu ține sărbătorile, tot așa e păcat dacă cine-va nu posteșce posturile puse de maica biserică. Românul are 200 de zile de post, în care trăeșce cu usturoi, cöpă, crastaveți (pepemi) murați și varză, și acest nutremînt îi slăbeșce corpul. Putem țîce că viața Românului sătén e un post lung, întemeiat pe fanatismul religios. Săténul mănăncă a rare-orî carne de vacă; stomacul lui e deprins c'un nutremînt simplu, mămăliga cu verdețuri, câte-odată lapte bătut, căruia, împreună cu untul, i s'a luat tötă puterea. Din când în când gustă el și puțină păstramă, pe unele locuri peșce sărat, pe la sărbătorile crăciunului șold de mascur, pe la Sft.-Pașci ceva slănină (clisă) și pe la prasnice carne de găină séu de rață.

Dar tôte sărbătorile, mici și mari, le serbeză cu rachiu séu vin. În aceste țile se otrăveșce încet cu alcoolul, pe care i-l vinde cărciumarul evreu. Dat beuturei, Românul

dela sate degenerază, bólele se 'nmulțesc și numărul morților e mai mare decât al nașcerilor. El nu cunoșce regulile elementare ale igienei.

Nu cred c'ar putea cine-va isbuti să-l facă pe Român a se nutri altfel. El, care are să plătescă birul, duce paserile în târg și le vinde spre a face bani pentru bir. Într'o ți de rënd nu ți-ar tăia o găină să șcie c'ar muri de dorul ei; „lasă găina să ouă și-om face papă (scrob)“ așa spune femeia bărbatului. Și-apoi ea are dreptul a porunci, că-cî ea a crescut-o.

De băutura numai preoții îl pot feri. Ținând predice în biserică, pot arăta ce rău aduce băutura. Dar durere, cei din România se chefuiesc cu sătenii; cei din Bucovina știu numai să-i jumulescă, singurii cei din Transilvania mai înțeleg la ce sunt chemați¹⁾. — În călătoriile mele pe la

¹⁾ Lăsăm autorului responsabilitatea acestor observări și a altora, care urmează. *Red.*

țără vorbiam de multe ori cu sătenii, că băutura le strică și le spuneam cum pun ovreii în rachiū pétră acră și tutun ca să le ardă gâtulejul. Ei mă ascultau cu ochii holbați și-mi diceau când mă opriam: „Să fiă drept d-nule“. — „Da“, le răspundeam și căutam a le arăta cât mai clar, ca să mă pricépă, de ce-î arde rachiul în gâtulej. — Atuncia ei îmi spuneau: „Apoi decă n'avem mai bun, ce să facem.“ — După acestea nu mai aveam ce dice. Bine-ar fi ca'n tot satul român să se 'nființeze câte-o societate, care să aibă a priveghia, ca țeranii să se lase de băutura. Preotul să întrevină parte cu sfaturi, parte cu eschiderea rușinosă din biserică a celor ce s'au asemănat cu dobitocele. Pericolul este atât de mare, încât ar trebui mijloce extreme pentru a împedeca pe țeranul român de a cădea în enervare și sărăcie prin pasiunea cea mare pentru alcool. Din această patimă rezultă imoralitatea, care periclitază baza statului.

(Va urma.)

O. Djujanski.

Românca din Carpați.

(La ilustr. de pe pag. 13.)

În visuri de aur, în nopți inspirate,
Vădut-a poetul un chip încântat:
O frunte senină, sprâncene arcate,
O gură divină, un ochi înfocat;

Ființă lucindă în plină juneță,
Cu farmec de ânger, cu foc infernal,
În suflet deșteptă bizara-i frumseță
De simțuri beție, transport ideal;

Amestec artistic de-ardândă pasiune,
De suavă blândeță, de tainicul dor,
De-a Sudului flacără, din Ost moliciune,
Din Nord poesiă, din suflet amor.

Dar visu-î a avea . . . poetul tresare,
Că-cî ochiu-î molatec privind spre-ai săi frați,
În munții romantici, l'a Ostului zare,
El vede Româncă: un vis din Carpați . . !

Don Asturio.

Viéță pentru viéță.

Scene din viéța teatrală.

După Sacher-Masoch.

Dómna Lewandosca era podóba teatrului polonez din L. și tot-deodată cea dintâiu frumseță a aceluï oraș atât de bogat în femei răpitoare de tot soiul. Nicî una dintre grațioasele Poloneze subțirele, nicî una dintre voluptuoasele Evreice cu ochi de flacără, n'ar fi putut să-i dispute mărul, premiul celei mai frumoase. Deși era de 25 de ani, ea juca pe prima eroină în societatea teatrală. Esteriorul ei, ca totă ființa și talentul ei, îi indicau acel cerc de activitate, că-cî ea era creată pentru a âmbra în vestimentul elin, seú în haina domnescă bordată cu hermelin. Înaltă, înzestrată de natură cu forme sublime, cu un frumos și nobil cap, dómna Lewandosca era în toate privințele o adevărată Poloneză. Ea era cunoscută ca patriotă înfocată, ca partisană entusiastă a libertății politice, ca femeia mândră și energică și ca amazonă îndrăsnită. Nu era alta, care să ședă în șea atât de sublim, să sară peste piedeci cu atâta curagiū, să împartă cu atâta putere valurile cu albele ei brațe, nicî una cu conducea cu atâta grație o păreche de cai sêlbatici, nicî nu nimeria cu pistolul cu o siguranță atât de teribilă.

Era tómnă. În simpla dar plăcuta vilă a artistei sêrbătorite se adunase o mică societate alésă, un renumit poet polonez, un tiner pictor cu talent, un aristocrat spiritual, un medic tot atât de cunoscut prin arta sa ca și prin spiritul seú, două actori și tot atâtea actrițe. O mică tîntă fu înțepenită de un măr și cei de față începură a

pușca în ea unul după altul cu o păreche de mici pistóle, care sémănau a nișe jucării, dar băteau fórt bine. Într'aceea se comentaū tóte cestțiunile politice și literare ale zilei. Dómna Lewandosca slobođia fulgerele spiritului cu aceeși siguranță ca glónțele pistolului. Toți se vădură la urmă învinși de spiritul ei. Și numai în sumeția învingerii spirituale mai apucă ea arma ucigătoare, care da un farmec deosebit delicatei sale mânușite de femeia, și începu să rupă unul după altul merișorele rumene din vârful înverdit al pomului.

Cavalerul, un călăreț și vênător cunoscut, care luase parte activă la două insurecțiuni poloneze, o privi cât-va timp cu o admirare mută.

— „Mî-ar face o plăcere deosebită, dómna mea,“ dîse el în sfêrșit, „decă ai voi să lovești inima din acest as, pe care-l voi ținea eu în mână.“ El scóse cartea.

Dómna Lewandosca încreți fruntea.

— „Nu-mî place să mă joc cu lucruri serioase,“ dîse ea.

— „Dar decă mă faci fericit prin îndeplinirea dorinței mele.“

— „Nu, nu, n'o voi face.“

Astfel lucrul era terminat pentru astă-dată. Sosi ojina. Societatea o luă sub un mare umbrar și-și petrecu fórt bine, până când sórele apusese și un vânt rece suflă peste suprafața întinsă. Medicul propuse să părăsescă grădina, dar propunerea lui fu respinsă cu maioritate de voturi și avu

România din Carpați. (Pag. 12.)

numai rezultatul, că bărbații alergară în casă, pentru a-și îmbrăca paltónele și a aduce pentru dómne haine calde. El însuși aduse dómnei Lewandosca o mândră cațaveică de catifea albastră garnisită cu blană sură, pe care o purta ea în casă, și îi ajută cu galanteria să o îmbrace.

— „Cine are acum fericirea, să te poți adora?“ întrebă de odată pictorul pe dómna Lewandosca.

Ea primi gluma cu bunătațe.

— „Șciï prea bine, că mă las să fiu adorată numai la distanță,“ răspunse ea surîdând.

— „Dar sunt diferite distanțe,“ continuă pictorul, „eu — poți din cauza perspectivei juste.“

— „Da, din cauza perspectivei juste,“ îl întrerupse surîdând frumoasa femeie.

— „Sunt aședat foarte departe de d-ta,“ încheiă pictorul, „dar cui îi este iertat acum să te adoreze din depărtarea cea mai mică?“

— „Nu preferez pe nimeni,“ răspunse dómna Lewandosca, pe când degetele ei se jucau cu blana môle a cațaveicii, „dar mărturisesc, că de cât-va timp am un adorător, care mă interesază.“

— „O — ce om demn de invidiat!“

— „Cine-i el?“ resună din toate părțile.

— „Șciï, că nu prea am dispozițiunii de Danae,“ începu artista, prin urmare vă puteți închipui că nu este un Ceresus. Era cam înainte cu zece zile, jucam pe „Barbara de Radziwil,“ când observai pentru prima oră pe un tânăr din parter, care sta rezimat de perete, într'un costum cam sărăcut, cu părul în disordine, cu o față foarte palidă, mai mult urtă decât frumoasă, și mă înghiția formal cu marii săi ochi albaștri. De atunci l'am văzut în toate sările, când jucam eu, stând înderetul orchestrei, urmându-mi pașii de dimineta până sera, ori unde m'ași fi aflat. Ba, se pare că petrece noptea sub cer liber în apropierea vilei mele, deore-ce, când deschid dimineta ferestrele, îl ved stând dincolo de gard, ér sera târziu când părăsesc balconul pentru a mă duce să mă culc, cea din urmă a mea privire cade asupra lui și mă prind, că se află și acum undeva prin apropiere.“

— „Și șciï cine este?“ întrebă cavalerul.

— „Se numește Jan Sgopinschi.“

— „Sgopinschi?“ strigă poetul, „dar acesta este nedemnul fiu al honestului Adam Sgopinschi, care posedă odată Ciorna Wola și era colonel sub Chlopizchi.“

— „Un individ cu totul dejosit,“ adăogă pictorul.

— „A mâncat tot ce i-a lăsat tata-său,“ observă un actor, „și acum se dice că este agent de poliția.“

— „Ba nu, dă lecții de clavier,“ duse cavalerul.

— „Tóte pot fi adevărate,“ vorbi acum dómna Lewandosca, „dar adorarea lui mută și tot-deodată atât de pasionată mă interesază, aci n'am ce face.“

— „Domniï mei, e timpul să plecăm,“ strigă una dintre actrițe.

— „Am întârziat tare,“ adăogă cealaltă.

Femeile nu aud bucuros, că o altă femeie este adorată, fiă măcar amica lor cea mai bună. Decă dómna Lewandosca n'ar fi vorbit despre ciudatul ei adorător, prietenele ei nu și-ar fi adus aminte, că aú o bună bucată de drum până în oraș, că-cî vila arteiței zăcea cam singuratică în mijlocul câmpului deschis.

— „Te conjur, frumoasă dómna,“ reîncepu acum ca-

valerul, „lasă-te a fi înduplecată, lasă-mă să-ți țin cartea ca țintă.“

— „Decă o voești cu ori-ce preț,“ răspunse dómna Lewandosca cu liniște, „n'am nici un motiv, să mă tem; sunt sigură, că nu te voi lovi.“

— „Și decă mă vei nimeri,“ strigă cavalerul cu entuziasm, „ași fi fericit, să mor de mâna d-tale.“

— „Neroziï!“

— „Nu, vorbesc serios.“

Frumoasa femeie nu răspunse nimic, încarcă un pistol, ér cavalerul se aședă la zece pași, ținând asul de inimă în mâna întinsă.

Toți se uitaú reținându-și resuflarea și cu bătăi de inimă la acea scenă escitătoare. Dar se înfierbîntară înzadar. Dómna Lewandosca rădică pistolul, ținti, și-l depuse érá-și.

— „Nu pot pușca,“ duse ea, „e prea întunec, ved rău, vino mâne, amicul meu, și dorința d-tale va fi implinită.“

Cavalerul se înclină și puse cartea bine, ér dómna Lewandosca ascunse repede pistolul în buzunarul cațaveicii. Apoi își însoți oșteii până la crucea, care se afla pe drumul împératesc, și se întorse acasă singură printre séménaturî. Acéstă femeie curagiósă n'avea lipsă de protector.

Dómna Lewandosca se duse pe balconul vilei sale și aruncă o căutătură în grădina iluminată de lună; aci vedu o figură întunecósă desemnându-se în conture agere pe albéta gardului de mestécen. Ea nu se mai îndoi nici un minut, că era Sgopinschi, care o odora mut și fără speranță în tăcerea solenelă a noptii. Cu un simțemînt amestecat de mișcare și de batjocură întră artista în camera ei de dormit și închise ușa după sine, că-cî și cea mai bună femeie își rîde puțin de un bărbat, care o iubeșce fierbinte și mut. Camerista aduse o lampă și pe o farfuriă de argint epistole și flori. Artista deschise o copertă.

— „Versuri,“ strigă ea, „șciï că sunt bune să te adormă!“

Ea depuse cațaveica. Camerista o aședă pe un scaun, lângă pat, ajută stăpânei sale să se desbrace și apoi se depărtă încet.

Dómna Lewandosca ceti versurile, rîse, mai ceti două epistole de amor, rîse érá-și, stinse lampa, întorse fața cătră perete, se gândi la mutul ei adorător de lângă albul gard de jos, și adormi.

Curënd după mieđu noptii dómna Lewandosca fu deșteptată de un sgomot foarte ușor, că-cî un picior môle de femeie, care alunecă pe covor, un șorecel, care róde la o fărîmă de pâne, ne turbură din somn mai iute decât pasul unui cal séu o pușcătură. Un simțemînt ciudat, aprópe fricos, cuprinse pe artista, ea se rădică în pat și privi împregiur. Odaea era foarte puțin iluminată de lună, totuși ea vedea bine toate obiectele și nu descoperi nimic suspect.

Atunci de odată ușa balconului se deschise și un om întră.

Era Jan Sgopinschi.

— „Ce cauți aci la óra acéstă?“ începu artista, care-și recăstigase acum totă energia.

Tinérul se opri un moment, apoi închise repede ușa balconului, cu o săritură ajunsse la așternutul voluptuos al frumoșei femei și vorbi încet, arétând un cuțit:

— „Nici un sunet — séu vei muri de mâna mea.“

— „Étă un amant focos,“ cugetă artista, care nu se speriasse de loc, „acesta întreprinde cu serioșitate cuceri-

rea unei femei, acum voiți păți ceva, ce nu pățești în toate zilele.“

Cu atâta fu mai surprinsă frumoasa și curagioasă femeia, când Sgopinschi, după ce-a închis și ușa care conducea din camera de dormit în salon, se opri în mijlocul odăii și începu cu o voce uscată și răgușită:

— „Unde-ți ții banii?“

— „Așadară un tâlhar,“ cugetă dâna Lewandosca, „nici asta nu strică să o pățești odată.“

Ea precumpeni ce ar fi de făcut, că-cî nu voia să se predea atât de ieftin.

— „N'auți?“ repetă miserabilul, „unde-ți ții banii?“

— „În scrinul secretarului meu — colo.“

— „Deschis e scrinul?“

— „Da.“

— „Încă odată,“ murmură Sgopinschi, „nici un sunet și nici o mișcare suspectă, se'u te omor de loc.“

El se duse încet până la secretar, deschise scrinul și luă banii din lăuntru.

— „Și giuvaerele d-tale?“ continuă el.

— „În cutiuța de abanos, care se află în scrin sub portofelul cel roșu.“

— „Îți sunt prea îndatorat,“ țise Sgopinschi și luă și giuvaerele.

Dâna Lewandosca se întrebă, că ore nu era mai bine să sară din pat și să între în luptă cu acel miserabil. Nu se îndoia nici un moment, că ar fi în stare să învingă pe un tinăr enervat printr'o viață desfrânată și prin lipse de tot felul, dar cuțitul din mâna lui putea să-i ia viața printr'o singură împunsătură, și ore banii și prețioasele merita, să-și pună viața în joc?

— „Mai ai și hârtii de stat,“ vorbi acum Sgopinschi, „unde le-ai pus?“

— „Într'un despărțământ secret al secretarului meu.“ Sgopinschi avu un rîs satanic.

— „Știu,“ țise el, „voiam numai să te pun la probă, de-mi spuî adevărul. Unde este acest despărțământ și cum se deschide?“

Dâna Lewandosca îi esplică totul, dar el se opinti înzadar pe lângă secretar.

— „Pierd prea mult timp,“ murmură el, „scolă-te și deschide-mi singură despărțământul.“

— „Cum poți pretinde,“ răspuse frumoasa femeia cu maestatea unei monarhe ofensate, „ca să apar înaintea unui bărbat așa, cum sunt?“

— „Așadar îmbracă-te.“

— „O voi face, decă te vei întorče într'altă parte.“

— „Fiă, dar nu încerca să-ți deștepți servitorii.“

— „Nici nu mă gândesc într'acolo.“

Sgopinschi îi întorče spinarea. Ea încalță iute pantofii, îmbracă haina de mătase, care se afla pe scaun lângă pat, și se înveli în cațaveică.

— „Așa, sunt gata.“

— „Așadar deschide-mi despărțământul secret.“

Dâna Lewandosca se supuse, ér Sgopinschi îi răpi și hârtiile de stat, care formau mai totă averea ei.

— „Șcii, că te desprețuesc,“ țise ea acum cu liniște, dar cu o demnitate, care ar fi rușinat și desarmat pe orî ce om mai puțin stricat. „Despoi pe o femeia fără apărare!“

— „Dar nu mă vei mai desprețui mult,“ răspuse Sgopinschi, rădicând cuțitul.

Dâna Lewandosca se retrase repede până la părete.

— „Vrei să mă omori?“ întrebă ea cu sânge rece, că-cî se hotărîse într'un fel.

— „Rogă-te,“ vorbi Sgopinschi, „omenii d-tale au căpătat un narcotic, nu e nimeni, care să te scape. Trebuie să mori!“

— „Te înșeli,“ răspuse curagioasa femeia, „ești în mâna mea. În genunchi, miserabile!“

Sgopinschi rîse cu sêlbătécia.

— „Ascultă — îmi vine ajutor,“ strigă dâna Lewandosca. Ucigașul întorče repede capul. În acest moment ea scose cu iutețea pistolul din buzunarul cațaveicii și pușcă asupra tâlharului, care cădu la pământ. Glonțul îi nimerise în inimă. El zăcea mort la picioarele ei, cu cuțitul în pumnul strîns.

P.

V a r i e t ă ț i .

O căsătorie armenescă în Constantinopol. Un martor ocular istorisește: Pe când mă aflam în Pera¹⁾, o familie armenă de frunte mă invită la nunta fetei sale. — Conform obiceiului armen, mireasa nu văduse nici-odată pe bărbatul, care-i era destinat. La 8 ore sêra ne duserăm la casa părintescă, ale căreia încăperi erau frumos iluminate și pline de óspeți. Între aceștia se afla preotul armen și soția sa. După ce trecurăm prin mai multe odăi, în fine furăm conduși într'o sală, în care giur împregiurul păreților se afla un singur divan mare. Pe acesta ședeau, în diferite grupe, femei armene cu picioarele încruciate. În fundul sălii vădurăm ca o statură nemișcată, o figură de femeia, care era atât de încărcată de podobe de aur, încât ochiul orbit nu putea deschilini nimic. Acastă figură era mireasa. Mulți bărbați, cari se aflau în sală, o contempla în tăcere. Noué, Europeanilor, din considerațiune pentru obiceiurile noastre, ni se aduseră câte-va scaune; ședurăm dară lângă bărbați, cari stau cu privirile ațintite asupra miresei. În sfêrșit permise ea să i se rădice vëlul pentru câte-va minute, și eu abia avui timpul să vêd fața ei cea fără expresiune, și visătoare, care contrasta fôrte tare cu trăsurile pline de

viață ale celorlalte armene. Acestea purtau în vârful capului corone de aur și diamante, din care se revêrsau coșitele cele mai frumoșe și mai bogate. Fața acestor femei o găsii fôrte atrăgătoare, purtarea modestă și amabilă. Afară de mirésă, nici una nu purta vël. — Doué Armene se rădicară acum, pentru a ne oferi rosol (rosoglio) și un fel de sirup alb (pôte dulcêță. Red.), pe care-l luarăm cu o linguriță. Într'aceea lăutarii, cari se aflau într'un unghi al sălii, țiceau din diferite instrumente și cântau cântece acomodate. Apoi se întinseră înaintea miresei doué rogojini împodobite cu broderii, pe care se puseră doué sfeșnice mari din argint masiv cu făclii grôse. Între aceste doué făclii se puse o a treia mai mare și mai grôșă, care era ciudat împodobită cu panglici de diferite colori și cu fire de aur. Ea fu legată de spatele unui scaun, ér în fața ei se aședă mireasa. Acêsta este făclia de nuntă; familia o păstréza cu cea mai mare grijă, ér preotul adună cenușa feștilor cu o atențiune conșciențioasă, pentru că i se atribue o deosebită putere vindecătoare. Am fost surprins de a vedea, că la o nuntă creștină jôcă un rol făclia păgână a lui Hymen. — Preotul se apropiă, pentru a începe solenitatea. Lângă făclia de nuntă se puse o măsuță, acoperită cu o pânzătură albă, și preotul, ajutat de un laic

¹⁾ O mahala importantă a Constantinoplei.

armén, scóse o cruce de sub haina sa, și o clătină de trei ori peste măsuță murmurând o bine-cuvântare. Apoi se rugă tare și cântă cu Arménul un psalm. Acum pânzătura fu delăturată, preotul puse pe măsuță un șal, îl bine-cuvântă și-l atêrnă de umerii miressei pronunțând rugăciuni sêrbătorești. Acéstă ceremoniă se numește sfințirea șalului, și armenii pun mare preț pe ea. — Când se isprăvise acest act al solenității, ne luarăm rēmas bun dela societate, dar furăm invitați să revenim a dóua di, când mimeresa va fi dusă la mire. Acesta, care locuia în Galata (o altă mahala a Constantinopolei), trebuia să rēmană acasă și încă nu putea călca în locuința familiei miressei sale. — A dóua di, la 3 óre după prânț, ne duserăm acolo. Aci vėdurăm, cum miresa, care era îmbrăcată și acoperită cu vėlul ca în ziua trecută, se urcă într'o arobă (un fel de car) trasă de două bivoli, unde ocupă un loc împodobit cu sculpturi și bogat aurit. Dece sėu 12 femei, între care se afla și soția preotului armén, se grămădiră atât de dese împregiurul ei, încât miresa nu se mai vedea. Înaintea carului pășia un copil, care purta făclia de nuntă, și astfel se duse cortegiul până la locuința mirelui, care aci avea să-și vadă miresa pentru prima óră. — Cu tot obiceiul acesta, de a încheia o legătură pentru totă vieța, soții armenii sunt mai totdeuna fericiți, sėu cel pușin trăesc în pace. Bărbații, cu principii religioase severe, consideră căsătoria ca contractul cel mai solemn, ér femeile, care sunt dela fire tot atât de blānde ca supuse și sunt obiceiuite prii creșcere la exercițiul virtuților casnice, nu se abat mai nici odată dela împlinirea datoriilor.

Anecdotă despre Voltaire. Fiind bolnav la Cirey, casa d-nei du Châtelet, Voltaire ceru, ca singurul sėu medicament, să nu se audă nici un sgomot în giurul sėu. Dar un nenorocit cocoș din curte, sėu că nu auzi ordinul, sėu refusă de a se supune. Nici odată n'a cântat nici atât de tare, nici atât de des. Voltaire îl osēndi la mórte; marchiza îi laudă talentele, frumșeța; Voltaire se supără ca un copil, ca un bolnav. „Este cu putință, strigă el fórte serios, ca un vil animal de specia acéstă, care nu șcie nici ceti nici scie, care n'a rezolvat nici odată probleme asupra luminei, nici n'a făcut tragedii și romane, nici n'a conceput poeme epice, să se bucure de o sănătate atât de strălucită, să cânte totă ziua și să mă impedece de a dormi; pe când Voltaire, care cunoșce tóte farmecile poesiei, și le șcie esprima, care înțelege pe Newton și-l póte explica altora, care a făcut poema ligei, Oedip, și epistola cătră Urania, este mistuit de friguri, nu póte dormi, nici vorbi, nici cânta. . . . Da; duhul rău domneșce universul.“ Dómna du Châtelet ríse mult de mânia amicalui sėu, și depărtă cocoșul. —

Originea cătorva invențiunii. Se crede în deobște, că în anul 1480 s'a tipărit la Heidelberg cea dintăiu carte, intitulată: Nosce te ipsum. Se pare însă, că cu un an mai înainte a fost tipărite dóue cărți la Colonia. — Inventătorul orológelor nu este cunoscut, dar se presupune, că acéstă invențiune datéză din secolul al 11-lea, pentru că în manuscriptele din epoca acéstă se pomeneșce adesea horlogia în termeni, cari nu s'ar putea aplica la o mașină cu apă. Se pare că Sarrazinii sunt inventătorii orológelor. — Pavagiurile, după Isidor, a fost întrebuintate mai întâiu de Cartagenini. Cea dintăiu șosea construită de Romani datéză, după cum se șciă, de sub consulatul lui Appius Claudius. Deși istoricii nu spun, că stradele Romei ar fi fost pardosite, acéstă trebuie admis, deóre-ce se pardosiaș șoselele. Cel dintăiu oraș modern, care avu strade pardosite, este Cordova în Spania. Abdulrahma a pavat-o în anul 850. Filip August a pardosit Parisul în 1184. — Dēcă cei vechi ar fi cunoscut penele de gască pentru scris, de sigur ar fi consacrat acéstă păsere Minervei, ceea ce nu s'a întâmplat. Ei scriaș cu pene de trești.

Bibliografiă.

Amicul Poporului, cālindar pe anul visect 1880. Compus de Visarion Roman. Anul XX. Prețul 50 cruceri sėu 1 leu 50 bani.

Sibiú. Tipografia lui W. Krafft. Cuprinsul copios și interesant al acestui cālindar îl recomēndă atențiunei publicului român.

— **Basmele Romānilor**, publicate pentru nevinovata petrecere a tuturor. Brașov Editura librăriei Henric Dressnandt, Strada vāmii 13. — Librăria Dressnandt din Brașov a întreprins a publica o seriă de basme romāne. Fiă-care poveste este tipărită separat și se vinde cu prețul de 2 cr. v. a. sėu 4 bani. Avem înaintea nóstră 14 astfel de basme, care prin nevinovăția și naivitatea lor procură copiilor o petrecere ieftină și folositoare, pentru-că fiă-care poveste își are morala. Ideia librăriei este fórte bună, dar am dori ca în unele locuri să dispare greșelile limbistice. Chiar titlul: „Basme Romānilor“ ar trebui cores. Aceste greșeli sunt însă rare, și, o repetăm, ideia librăriei Dressnandt e minunată.

— **Cucerirea lunei de cătră Ebrei**, compunere de Majorul Osman-Bey. Traducere din ruseșce. Tipărită cu spesele diarului „Reforma“, de I. G. Valentinėnu București. Noua tipografiă națională, C. N. Rădulescu. Strada Academiei, 24. 1879. Prețul unui exemplar este de 1 franc.

— **Socia după mórte**, poveste chineză, de Leon de Rosny, tradusă de I. S. Spartali. București. Editura tipografiei Dor. P. Cucu. Strada Lipsani, 3. 1879. Prețul 15 bani.

— **Revista științifică**, diar pentru vulgarizarea științelor naturale și fizice. Apare la 1 și 15 fiă-cărei luni; câte o cólă în 8° de text, cu stampe și figuri intercalate după trebuință. Redactori: P. S. Aurelian și Gr. Ștefănescu. Abonamente se fac numai pe an și cu preț de 15 lei. Anul X, Nro. 14 dela 1 Septemvre cuprinde: Cronica științifică de P. S. Aurelian; silvicultură: Datoriile guvernului relativ la conservarea pădurilor, discurs pronunțat de d. Franklin Hough în ședința din 15 Septemvre 1876 a asoc. forestiere americane, de N. R. Danilescu; Economia publică: Câteva cuvinte asupra agriculturii și progresului ei, de B. S. Moga; Meteorologie: Tablou de observațiuni meteorologice făcute în Brăila pe luna Maiu, de St. C. Hepites. — Abonamentele încep la 15 Februariu.

— **L'Indépendance roumaine**, mare diar francez din București, va apărea dela 1 Octomvre în totă ziua. Abonamentul pe 1/4 de an 20 fr. Va avea o cheltuelă de 600 fr. pe di, deórece e organizat pe un picior mare. Îi mai trebuiesc 500 de abonați, pentru ca existența să-i fiă asigurată. Îi dorim succes strălucit.

Gicitura de Șach de Ludovica Huza.

te	rin-	bun	Eșci	o	cer	ți	pă-
Eșci	drept	gin-	Pă-	și-	da!	re,	La
te	pă-	drei	na	tot	mi-	lă-	es-
și	re;-	cei	lă,	An-	șen	mân	li-
ră-	bu-	Ta!	Murē-	mā-	de	te	vei
i-	ierți	că-	tă,	tul,	o	mi-	Ro-
ne,	si-	ca-	po-	sul	cu	n'o	đend
pē-	că-	Ver-	đend	Tu	vē-	unui	u-

Deslegarea după săritura calului.

După încheierea redacțiunii mai primirăm deslegarea giciturii din N-rul 21 dela d-l V. Vădenu din Piatra.

Posta Redacțiunii.

D-lui V. V., Piatra. Am primit cu mulțămintă. Administrațiunea v'a răspuns în afacerea abonamentelor. — D-lui I. C. P., Brașov. A trebuit să facem unele îndreptări — B., Brașov. În numărul viitor. De ce anonim? Inspirațiunea copilăreșcă e dragălașă. — D-lui I. S. S., București. Cu ce condițiuni? — D-lui S. T. S., Blăgiu. Trebuie să mărturisim că și-inspirațiunile d-tale sunt ca ale altora. . . . „A mea vieță“ este un giuvaer, adică cea mai reușită; étă dară, spre încântarea d-tale, strofa primă și cea din urmă, începutul și sfêrșitul:

1. Eú petrec a mea vieță
Tot oftând din al meu sin
Ea imi este o negrēță
Și nu sunt mai mult un crin.
5. Lumea nu mă bagă 'n samă
Sunt numai un meteor
Și acuma fără témă
Aștept mórtea ca să mor!

Înfiorător lucru!